

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА ПРЕДМЕТ: ГЕОГРАФИЈА

РАЗРЕД: ДЕВЕТИ

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА: 2

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА: 68

ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА:

Општи циљ програма:

Општи циљ наставе географије је стицање основних географских појмова о Вациони, Сунчевом систему, Земљи, континентима, географском положају БиХ, као и РС као ентитета у оквиру Балкана и Европе уз кориштење рељефних карти, рељефног глобуса и осталих тифлотехничких помагала.

Посебни циљеви програма:

- Схватање разноликости природно-географских елемената на српском геопростору и њихове међусобне повезаности и дјеловања;
- Разумијевање и схватање друштвено- географски фактор на геопростору РС и ФБиХ значајних у области демогеографских и економско- географских процеса;
- Схватање регионално-географске цјелине српског геопростора и РС и њихових међусобних веза и односа;
- Схватање еколошких проблема и развијање навика у очувању квалитета животне средине;
- Упознање географских могућности своје локалне средине (завичаја);
- Схватање значаја географског положаја БиХ кроз историјска раздобља и разумијевање сложености географског положаја РС као ентитета у оквиру Балкана и Европе;

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Наставна тема	Оквирни број часова
1. Увод- историјско- географски и територијални развој БиХ	2
2. Географски положај, границе и величина БиХ	8
3. Природно- географске одлике	18
4. Друштвено - географске одлике	20
5. Географске регије	10
6. Регије Републике Српске	6
7. Заштита и унапређење животне средине	2
8. Географија краја у коме живимо	2

Оперативни циљеви/Исходи	Садржаји програма/Појмови	Повезаност са другим наставним предметима
Тема 1: Увод-историјско-географски и територијални развој БиХ (2)		
Ученик треба да:		Историја (наставне теме 9. разреда)
• објасни настанак и историјско-		

географски развој БиХ.		
Тема 2: Географски положај, границе и величина БиХ (8)		
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • идентификује и анализира географски положај БиХ у оквиру Европе и Балкана; • дефинише и анализира облик територије и географски положај РС у оквиру БиХ; • објасни настанак и формирање РС на територији бивше СР БиХ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Настанак, положај БиХ у оквиру Балкана и Европе; • Положај РС у оквиру БиХ; • Стварање РС. 	Историја (наставне теме 9. разреда)
Тема 3: Природно-географске одлике (18)		
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • објасни и анализира основне облике рељефа према изгледу, старости и начину постанка; • објасни географско простирање и морфолошки изглед планинско-котлинске области на геопростору претходне СФРЈ; • идентификује главне планинске системе; • покаже географско простирање и морфолошки изглед Панонске области; • идентификује Јадранску област. 	<ul style="list-style-type: none"> • Рељеф; основни облик; • Планинско- котлинска област као рељефна цјелина; • Панонска област као рељефна цјелина; • Јадранска област као рељефна цјелина. 	Биологија (екологија, животна средина, екосистеми, заштита природе)
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • објасни основне климатске елементе у БиХ и главне типове климе- одлике, разлике. 	Клима <ul style="list-style-type: none"> • Климатски елементи и фактори; • Типови климе и њихове карактеристике. 	Биологија (екологија, животна средина, екосистеми, заштита природе)
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • објасни Јадранско море као топло море и идентификује физичке и хемијске особине воде; • идентификује главне ријечне токове; • дефинише термалне и минералне воде. 	Воде <ul style="list-style-type: none"> • Јадранско море и језера; • Ријеке и морски сливови; • Термалне и минералне воде; • Биљни и животињски свијет. 	Биологија (екологија, животна средина, екосистеми, заштита природе)
Тема 4: Друштвено географске одлике (20)		
Ученик треба да: <ul style="list-style-type: none"> • дефинише природни прираштај становништва; • дефинише просјечну густину 	<ul style="list-style-type: none"> • Кретање броја становника и природни прираштај; • Насељеност и миграције становништва; 	

<p>насељености;</p> <ul style="list-style-type: none"> • идентификује главне типове миграције. 	<ul style="list-style-type: none"> • Структурне одлике становништва. 	
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • идентификује главне функције сеоских насеља и анализира њихову подјелу према положају и изгледу; • идентификује главне функције градских насеља и објасни процес урбанизације. 	<p>Насеља</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сеоска насеља; • Градска насеља и процес урбанизације. 	
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише привреду и објасни подјелу на секторе и гране; • објасни значај пољопривреде у привредном развоју РС и ФБиХ; • идентификује главне пољопривредне гране; • идентификује највеће енергетске објекте и највеће руднике; • дефинише индустрију; • идентификује гране лаке и тешке индустрије; • анализира њихов географски размјештај. 	<p>Привреда БиХ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Опште одлике, подјела и развој; • Пољопривреда- примарна привредна грана; • Гране пољопривреде; • Енергетика и индустрија; • Индустрија- привредна грана сваке земље; • Гране лаке и тешке индустрије; • Услугне дјелатности. 	
<p>Тема 5: Географске регије (10)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • дефинише Панонску област као географску регију, географске одлике и главне центре; • дефинише планинско котлинску област и Јадранску област- центри. 	<p>Регионално-географска подјела</p> <ul style="list-style-type: none"> • Панонска област; • Планинско котлинска област; • Јадранска област. 	<p>Биологија (екологија, животна средина, екосистеми, заштита природе)</p>
<p>Тема 6: Регије Републике Српске (6)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • одреди границе и објасни положај регија у РС и БиХ; • идентификује главна економска обиљежја регије; • одреди њихове границе и географска обиљежја; • дефинише појам Дистрикт Брчко и одреди границе. 	<ul style="list-style-type: none"> • Бањалучка регија; • Добојско- бијељинска регија; • Сарајевско- зворничка регија; • Требињско- србињска регија; • Дистрикт Брчко. 	<p>Биологија (екологија, животна средина, екосистеми, заштита природе)</p>
<p>Тема 7: Заштита и унапређење животне средине (2)</p>		
<p>Ученик треба да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • идентификује главне 	<p>- Проблеми заштите животне средине у БиХ;</p>	<p>Биологија (екологија, животна средина,</p>

загађиваче животне средине у БиХ и РС.	- Проблеми заштите у РС.	екосистеми, заштита природе)
Тема 8: Географија краја у коме живимо (2)		
Ученик треба да: - анализира главне одлике географског положаја, становништва и привреде свога краја (завичаја).	- Природне, демографске и привредне одлике.	Биологија Историја (наставне теме 9. разреда)

ДИДАКТИЧКА УПУТСТВА И ПРЕПОРУКЕ:

- инсистира на промјенљивости граница БиХ кроз историјска раздобља;
- истиче фазе развоја дејтонске БиХ;
- инсистира на еколошкој заштити живог свијета;
- инсистира на природним потенцијалима за развој пољопривреде.
- Неопходна наставна средства: Брајев уџбеник, макете, рељефна карта, Брајева табла са фолијом,